

Warszawa, dnia 30 czerwca 2014 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW-703-116/14

INFORMACJA

**o zasadach i sposobie zgłaszania list kandydatów na radnych
w wyborach do rad powiatów,
które będą zarządzane na dzień 16 listopada 2014 r.**

Ilekcroć w niniejszej Informacji przywołano przepisy dotyczące wyborów do rad gmin, mają one, na podstawie art. 450 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.), odpowiednie zastosowanie w wyborach do rad powiatów.

1. Uprawnionymi do zgłaszania list kandydatów na radnych w wyborach do rad powiatów są komitety wyborcze, które uzyskały od Państwowej Komisji Wyborczej lub od właściwego komisarza wyborczego postanowienie o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 98). W przypadku komitetów wyborczych, które uzyskały postanowienie od komisarza wyborczego, mogą one zgłaszać listy kandydatów na obszarze wskazanym w tym postanowieniu.
2. **Kodeks wyborczy określa następujące warunki zgłoszenia listy kandydatów na radnych w wyborach do rad powiatów:**
 - komitet wyborczy może zgłosić w każdym okręgu wyborczym tylko jedną listę kandydatów (art. 425 § 1). W przypadku utworzenia koalicji wyborczej i powołania koalicyjnego komitetu wyborczego w celu zgłoszenia wspólnych list kandydatów do danej rady komitet wyborczy partii politycznej wchodzącej w skład koalicji nie może samodzielnie zgłaszać list kandydatów do tej rady, jeżeli w okręgu wyborczym została zgłoszona wspólna lista kandydatów;

- liczba kandydatów na liście nie może być mniejsza niż 3 i większa niż dwukrotność liczby radnych wybieranych w danym okręgu wyborczym (art. 457 § 1);
- na liście kandydatów:
 - a) liczba kandydatów — kobiet nie może być mniejsza niż 35 % liczby wszystkich kandydatów na liście,
 - b) liczba kandydatów — mężczyzn nie może być mniejsza niż 35 % liczby wszystkich kandydatów na liście.

Jeżeli w wyniku obliczeń okaże się, że 35% liczby wszystkich kandydatów na liście jest liczbą ułamkową, wówczas należy dokonać zaokrąglenia w górę.

Przykładowo, jeżeli na liście zgłoszono np. 9 kandydatów, wówczas 35% liczby wszystkich kandydatów stanowi 3,15. Dlatego też liczba kandydatów — kobiet zgłaszanych na takiej liście nie może być mniejsza niż 4 i liczba kandydatów — mężczyzn nie może być mniejsza niż 4 (art. 425 § 3).

W przypadku zgłoszenia listy zawierającej 3 kandydatów, liczba kandydatów — kobiet i liczba kandydatów — mężczyzn, nie może być mniejsza niż 1 (art. 457 § 2);

- kandydatem na radnego może być osoba wchodząca w skład komitetu wyborczego, w tym także pełnomocnik wyborczy i pełnomocnik finansowy, ponieważ przepisy Kodeksu wyborczego nie ustalają w tym zakresie żadnego zakazu;
- kandydat na radnego może jednocześnie kandydować w wyborach tylko do jednego organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego i może być zgłoszony tylko w jednym okręgu i tylko z jednej listy kandydatów (art. 370 § 2 i art. 425 § 4). **Kodeks wyborczy nie zakazuje natomiast jednoczesnego kandydowania na radnego i na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.** W przypadku jednoczesnego wyboru tego samego kandydata na radnego i na wójta, jego mandat radnego wygasa z mocy prawa (art. 383 § 1 pkt 6);
- kandydatem na radnego może być obywatel polski mający prawo wybierania w tych wyborach, tj. który:
 - a) najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat,

- b) stale zamieszkuje na obszarze powiatu, w którym kandyduje (art. 11 § 1 pkt 5). **Z przepisów Kodeksu wyborczego nie wynika natomiast obowiązek zamieszkiwania na obszarze okręgu wyborczego, w którym kandydat zostanie zgłoszony;**
- c) jest wpisany do stałego rejestru wyborców właściwego dla gminy położonej na obszarze danego powiatu.

Nie może być kandydatem osoba:

- a) pozbawiona praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu,
- b) pozbawiona praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu,
- c) ubezwłasnowolniona prawomocnym orzeczeniem sądu,
- d) skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe,
- e) wobec której wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2013 r. poz. 1388).

Posiadanie praw wyborczych ocenia się na dzień wyborów. W przypadku prawomocnego skazania na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe pozbawienie prawa wybieralności następuje na czas określony okresem ewidencjonowania w Krajowym Rejestrze Karnym. Oznacza to, że osoby wobec których zapadł taki wyrok nie mają biernego prawa wyborczego, tj. nie mogą kandydować, w okresie, w którym są wpisane do ewidencji Krajowego Rejestru Karnego.

- lista kandydatów powinna być poparta podpisami co najmniej 200 wyborców **stale zamieszkałych na obszarze danego powiatu**. Wyborcy udzielający poparcia nie muszą natomiast stale zamieszkiwać na obszarze okręgu wyborczego, w którym zgłaszana jest lista kandydatów na radnych (art. 457 § 3). Wyborca może udzielić poparcia dowolnej liczbie list kandydatów, a udzielonego poparcia nie może wycofać (art. 427 § 2).

3. Listy kandydatów na radnych zgłasza się do właściwej powiatowej komisji wyborczej nie później niż do godz. 24.00 w dniu 7 października 2014 r.

Po dniu 7 października 2014 r. zgłoszenie listy kandydatów na radnych jest możliwe wyłącznie w sytuacji przewidzianej w art. 434 § 1 Kodeksu wyborczego, czyli wówczas, gdy w terminie przewidzianym dla zgłoszenia list kandydatów w okręgu wyborczym nie zostanie zgłoszona żadna lista albo zostanie zgłoszona tylko jedna lista, a liczba zgłoszonych kandydatów jest równa liczbie radnych wybieranych w okręgu bądź mniejsza od niej. Powiatowa komisja wyborcza wzywa wówczas komitety wyborcze, poprzez rozplakatowanie obwieszczeń, do dokonania dodatkowych zgłoszeń list kandydatów w terminie 5. dni od dnia ich rozplakatowania.

Ponadto pełnomocnik komitetu wyborczego lub osoba upoważniona, która dokonała zgłoszenia listy kandydatów na radnych może do 10. dnia przed dniem wyborów zgłosić nowego kandydata na radnego, jeżeli komisja wyborcza zawiadomi pełnomocnika, iż skreśliła z zarejestrowanej listy komitetu kandydata, który zmarł (pod warunkiem, że śmierć kandydata spowodowała, że liczba kandydatów w okręgu wyborczym jest równa liczbie radnych wybieranych w tym okręgu lub mniejsza od niej). Zgłoszenie nowego kandydata nie wymaga poparcia podpisami wyborców (art. 436 § 2).

4. Uprawnionym do zgłoszenia listy kandydatów w imieniu komitetu wyborczego jest pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego (zwany dalej pełnomocnikiem wyborczym) lub osoba imiennie przez niego upoważniona (art. 428 § 2). Upoważnienie powinno zawierać pełną nazwę komitetu wyborczego oraz nazwisko i imię pełnomocnika wyborczego udzielającego upoważnienia, wskazanie zakresu udzielonego upoważnienia oraz dane osoby upoważnionej. Treść upoważnienia powinna zawierać wyraźne stwierdzenie, iż osoba wymieniona w upoważnieniu — **z podaniem jej nazwiska, imion, dokładnego adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL** (w przypadku obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim — numeru paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość) — została upoważniona przez pełnomocnika wyborczego do zgłoszenia list kandydatów w imieniu wymienionego z nazwy komitetu wyborczego do danej rady powiatu lub na określonym obszarze. Zakres upoważnienia może obejmować również wyznaczanie mężów zaufania do obwodowych komisji wyborczych (wystawianie im

stosownych zaświadczeń) oraz zgłaszanie kandydatów do terytorialnych i obwodowych komisji wyborczych. Upoważnienie powinno być opatrzone datą wystawienia i własnoręcznym podpisem pełnomocnika wyborczego.

Osoba upoważniona nie może upoważniać innych osób do zgłaszania list kandydatów na radnych.

Zgłoszenie, podpisane przez pełnomocnika wyborczego komitetu lub przez osobę przez niego upoważnioną do zgłoszenia listy, może być dostarczone powiatowej komisji wyborczej osobiście przez podpisującego zgłoszenie lub przez inną osobę albo nadesłane pocztą lub kurierem.

W przypadku wysłania zgłoszenia przesyłką listową lub kurierem o dotrzymaniu terminu decyduje data wpływu zawiadomienia do powiatowej komisji wyborczej (art. 9 § 1).

5. W zgłoszeniu należy wskazać:

- **nazwisko i imię osoby zgłaszającej listę kandydatów** ze wskazaniem, czy zgłoszenia dokonuje pełnomocnik wyborczy czy upoważniona przez niego osoba oraz wskazaniem dokładnego adresu zamieszkania i ewentualnie numeru telefonu i adresu e-mail osoby dokonującej zgłoszenia;
- **nazwę komitetu wyborczego**, w którego imieniu dokonywane jest zgłoszenie listy kandydatów **ze wskazaniem adresu jego siedziby**;
- **nazwę rady** oraz **oznaczenie numeru okręgu wyborczego**, w którym zgłaszana jest lista kandydatów;
- **nazwisko, imię** (wszystkie imiona zgodnie z danymi zawartymi w ewidencji ludności), **wiek** (w latach, nie data urodzenia) i **miejsce zamieszkania** (nazwa miejscowości, ale nie pełny adres) **każdego z kandydatów na radnych**. Nazwiska kandydatów należy umieścić w kolejności ustalonej przez komitet wyborczy (art. 426 § 1).

Zgłaszający listę może wносить, by przy nazwisku kandydata umieścić adnotację „popierany przez” wymieniając nazwę lub skrót nazwy tylko jednej partii politycznej lub organizacji społecznej, która popiera kandydata (nie więcej niż 45 znaków drukarskich, wliczając spacje). Poparcie kandydata powinno być potwierdzone pismem właściwego statutowego organu danej partii lub organizacji, które należy dołączyć do zgłoszenia listy (art. 426 § 6).

Wniosek o takie oznaczenie kandydata może być zawarty w zgłoszeniu lub w odrębnym piśmie; zgłoszenie tego wniosku wraz z załączonym potwierdzeniem organu statutowego partii lub organizacji możliwe jest wyłącznie w czasie zgłaszania listy. Potwierdzenia poparcia może dokonać również terenowy organ statutowy partii lub organizacji, jeśli jest do tego uprawniony na podstawie statutu partii lub organizacji albo otrzymał pisemne upoważnienie od właściwego organu statutowego. Oznaczenie kandydatów zgodnie ze zgłoszonym wnioskiem będzie uwzględnione na urzędowych obwieszczeniach o zarejestrowanych listach kandydatów na radnych.

Przykładowy wzór zgłoszenia listy kandydatów na radnych stanowi załącznik nr 1 do informacji.

6. Zgłoszenie listy kandydatów w każdym okręgu wyborczym powinno być poparte podpisami co najmniej 200 wyborców stale zamieszkałych w danym powiecie.

Prawidłowo sporządzony wykaz podpisów wyborców udzielających poparcia liście kandydatów zawiera na każdej stronie:

- **nazwę komitetu wyborczego zgłaszającego listę** (nie skrót nazwy komitetu), **numer okręgu wyborczego, w którym lista jest zgłaszana oraz nazwiska i imiona zgłaszanych kandydatów;**
- adnotację: „**Udzielam poparcia liście kandydatów zgłaszanej przez** (nazwa komitetu wyborczego) **w okręgu wyborczym nr** (numer okręgu) **w wyborach do Rady** (nazwa rady) **zarządzonych na dzień 16 listopada 2014 r.**”;

a następnie

- **czytelnie wpisane nazwiska, imiona, adresy zamieszkania, numery ewidencyjne PESEL oraz własnoręczne podpisy wyborców** udzielających poparcia liście (art. 427 § 3).

Adres zamieszkania obejmuje: nazwę miejscowości (miasta, wsi, osady) oraz nazwę ulicy i numer domu oraz numer lokalu (mieszkania). Podawanie kodu pocztowego nie jest wymagane. W miejscowościach, w których nie ma ulic konieczne jest wskazanie numeru domu (posesji). Podanie numeru lokalu dotyczy tylko budynków wielomieszkaniowych. Brak danych lub niepełne określenie adresu zamieszkania spowoduje uznanie poparcia za złożone wadliwie. Uznaje się

za prawidłowo udzielone poparcie, gdy zamiast wskazania pełnego brzmienia nazwy miejscowości w rubryce „Adres zamieszkania” popierający posłuży się powszechnie używanym i jednoznacznie rozumianym skrótem tej nazwy, jeżeli inne dane dotyczące adresu zamieszkania (nazwa ulicy, nr domu, nr lokalu) zostały podane zgodnie z wymaganiami. Za prawidłowo udzielone poparcie uznaje się również takie, w którym zamiast dokładnego podania adresu zamieszkania w rubryce na to przeznaczonej postawiono znak odnośnika do adresu wskazanego w pozycji bezpośrednio wyżej umieszczonej w wykazie podpisów, pod warunkiem, że osoby umieszczone w tych pozycjach zamieszkują pod tym samym adresem.

Przykładowy wzór wykazu podpisów wyborców udzielających poparcia liście kandydatów stanowi załącznik nr 2 do informacji.

7. Do zgłoszenia każdej listy kandydatów należy dołączyć:
- postanowienie (kopię) o przyjęciu zawiadomieniu o utworzeniu komitetu wyborczego przez Państwową Komisję Wyborczą lub właściwego komisarza wyborczego;
 - dokument stwierdzający ustanowienie pełnomocnika wyborczego z podaniem jego nazwiska i dokładnego adresu zamieszkania oraz numeru ewidencyjnego PESEL;
- Dołączenie dwóch powyższych dokumentów nie jest jednak obowiązkowe, gdyż terytorialne komisje mają potwierdzenie faktów z nich wynikających w systemie informatycznym wspierającym pracę organów wyborczych**
- **upoważnienie wystawione przez pełnomocnika wyborczego komitetu wyborczego do zgłoszenia listy kandydatów, jeżeli zgłoszenia listy kandydatów dokonuje osoba przez niego upoważniona** (zob. pkt 4);
 - ewentualny **wniosek o oznaczenie kandydatów** nazwą lub skrótem nazwy popierającej partii lub organizacji społecznej, jeżeli wniosek ten nie został zawarty w treści zgłoszenia;
 - **pisma organów statutowych partii politycznych/organizacji społecznych potwierdzające poparcie** dla kandydatów umieszczonych na liście kandydatów, jeżeli osoba zgłaszająca wnosi o oznaczenie kandydatów wskazanym poparciem partii lub organizacji (zob. pkt 5);
 - **wykaz podpisów wyborców popierających listę kandydatów;**

- **pisemne oświadczenie każdego kandydata o wyrażeniu zgody na kandydowanie** w wyborach do danej rady zarządzonych na dzień 16 listopada 2014 r. **oraz o posiadaniu prawa wybieralności do danej rady powiatu.**

Oświadczenie powinno zawierać: wskazanie numeru okręgu wyborczego, w którym kandydat wyraża zgodę na kandydowanie oraz nazwy komitetu wyborczego, z którego listy kandydat zgadza się kandydować, imię (imiona), nazwisko, nazwisko rodowe, imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo oraz numer ewidencyjny PESEL kandydata, a także wskazanie jego przynależności do partii politycznej lub stwierdzenie, że nie należy do partii politycznej. W zgodzie na kandydowanie kandydat powinien podać także adres zamieszkania. Zgodę na kandydowanie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem (art. 426 § 2); *Przykładowy wzór zgody na kandydowanie stanowi załącznik nr 3 do informacji;*

- **oświadczenie każdego kandydata — obywatela polskiego urodzonego przed dniem 1 sierpnia 1972 r.** w przedmiocie pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.

Oświadczenie składa się według wzoru stanowiącego załącznik Nr 1a do ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów — art. 426 § 5. **Kandydat, który nie pracował albo nie pełnił służby albo nie był współpracownikiem** organów bezpieczeństwa państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. **wypełnia tylko pierwszą stronę** części A formularza oświadczenia lustracyjnego, pozostawiając puste (niewypełnione) pozostałe strony. Prawidłowe wypełnienie polega na podaniu wymaganych informacji o charakterze osobowo-ewidencyjnym oraz **podkreśleniu** właściwej treści oświadczenia (np. nie pracowałem/nie pracowałam, itd.)

Kandydat, który **odpowiednio pracował, pełnił służbę lub był współpracownikiem** organów bezpieczeństwa państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. wypełnia następną stronę części A formularza oświadczenia lustracyjnego oraz część B.

Wzór oświadczenia lustracyjnego stanowi załącznik Nr 4 do informacji.

Jeżeli kandydat uprzednio złożył oświadczenie według wskazanego wyżej wzoru, zamiast oświadczenia składa informację o złożeniu oświadczenia, według wzoru stanowiącego załącznik Nr 2a do powołanej ustawy.

Wzór ten stanowi załącznik Nr 5 do informacji.

Z obowiązku złożenia oświadczenia lustracyjnego lub informacji o złożeniu oświadczenia zwolnieni są kandydaci urodzeni 1 sierpnia 1972 r. i później.

8. Po dokonaniu zgłoszenia uzupełnienie listy o nazwiska kandydatów lub zmiany kandydatów albo ich kolejności na liście są niedopuszczalne (art. 428 § 4).

Wyjątek przewidziany jest w art. 436 § 2 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym w przypadku gdy nazwisko kandydata skreślono z listy na skutek jego śmierci, co spowoduje, że w okręgu wyborczym liczba kandydatów jest równa liczbie radnych wybieranych w tym okręgu lub mniejsza od niej, powiatowa komisja wyborcza zawiadamia pełnomocnika wyborczego lub osobę, która dokonała zgłoszenia listy o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Uzupełnienie listy w tym trybie może nastąpić najpóźniej w dniu 6 listopada 2014 r. i nie wymaga zbierania podpisów wyborców popierających zgłoszonego kandydata.

9. Tryb przyjmowania zgłoszeń przez powiatową komisję wyborczą, sposób dokonywania kontroli poprawności zgłoszenia i rejestracji listy regulują art. 429-434 Kodeksu wyborczego. Od uchwał powiatowej komisji wyborczej, o których mowa w art. 430 i art. 431 Kodeksu wyborczego zgłaszającemu listę służy prawo odwołania do komisarza wyborczego, w terminie 3 dni od dnia doręczenia uchwały powiatowej komisji wyborczej (art. 432 § 1). Na postanowienie komisarza wyborczego uznające odwołanie za nieuzasadnione osobie zgłaszającej listę przysługuje prawo wniesienia skargi do Państwowej Komisji Wyborczej w terminie 3 dni od daty doręczenia postanowienia komisarza wyborczego (art. 432 § 2).
10. Nadzór nad przestrzeganiem prawa przez powiatowe komisje wyborcze sprawuje właściwy komisarz wyborczy, który rozpatruje skargi na działalność tych komisji wyborczych, udziela komisjom wyjaśnień oraz uchyla uchwały komisji podjęte z naruszeniem prawa lub niezgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej (art. 167 § 1 pkt 1, 4 i 7 oraz § 2).

W załącznikach do niniejszej „Informacji” Państwowa Komisja Wyborcza zamieszcza, do wykorzystania pomocniczo, wzory dokumentów związanych ze zgłoszeniem listy kandydatów na radnych. Można także skorzystać z edytora dokumentów, który zostanie udostępniony na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej www.pkw.gov.pl. W takim przypadku należy wypełnić formularz oraz wydrukować gotowe dokumenty, które po podpisaniu dostarcza się do właściwej powiatowej komisji wyborczej.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Stefan J. Jaworski